

Excipients: en quins casos cal tenir-los en compte?

El més important d'un medicament és, sens dubte, el seu efecte terapèutic. Malgrat això, hi ha altres aspectes que també en condicionen la utilització, com ara el fet que tingui un gust agradable, sigui fàcil de dissoldre o es conservi en bon estat. Els "ingredients" responsables d'aquestes característiques són els excipients.

Els excipients són innocus, però n'hi ha que poden produir efectes no desitjats en determinats pacients com ara aquells que tenen intoleràncies o al·lèrgies alimentàries. Per tant, cal informar-se'n i prendre, si és necessari, algunes precaucions.

Aquest article explica què són els excipients, en quins casos s'han de tenir en compte i quines mesures són necessàries per evitar aquests efectes. Cal tenir en compte que el contingut no aborda de forma exhaustiva tots els problemes associats als excipients, sinó només alguns dels més freqüents.

La informació proporcionada en aquest article és complementària a les recomanacions del vostre metge i en cap cas pretén substituir-les. En cas de dubte, poseu-vos en contacte amb el vostre professional de la salut de referència o truqueu al 061 CatSalut Respon.

Què són els excipients?

Els excipients són tots els components dels medicaments diferents al principi actiu (substància responsable de l'efecte farmacològic). S'utilitzen per millorar la distribució del principi actiu a l'organisme i per aconseguir la presentació desitjada en cada cas (pastilles, xarop, supositoris, injectables, pomades, etc.). També faciliten la conservació dels medicaments.

Alguns exemples dels excipients que freqüentment s'utilitzen en la fabricació dels medicaments són: els colorants, els conservants, les substàncies aromàtiques, els diluents, els saboritzants i els compostos que s'empren per recobrir les càpsules.

Produeixen algun efecte?

Els excipients són substàncies inertes sense acció terapèutica i que generalment no produeixen cap efecte. Malgrat això, en determinades persones poden comportar reaccions al·lèrgiques o efectes adversos i modificar l'efecte d'altres medicaments (interaccions).

Com puc saber quins excipients conté un medicament?

Els excipients que són susceptibles de provocar reaccions adverses són de declaració obligatòria. Això vol dir que, per llei, s'han de detallar a l'etiquetatge i al prospecte del medicament.

Al prospecte del medicament, l'excipient s'expressa de forma completa, amb la denominació comuna internacional o nom comú, la lletra E, si existeix, i el seu número corresponent. A l'embalatge del medicament només es pot indicar amb la lletra E i el número. A més, el prospecte pot incloure advertències concretes de cada excipient o substància.

[informació relacionada]

Circular 2/2008 sobre excipients de declaració obligatòria - Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris

Prospectes dels medicaments autoritzats - Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris

En quins casos poden comportar riscos i quines precaucions cal prendre?

Excipient	Situació clínica	Reaccions adverses	Precaucions
Midó de blat, ordi, sègol, triticale (híbrid entre el blat i el sègol) i/o els seus derivats	<u>Malaltia celíaca</u>	Síntomes relacionats amb una malabsorció del gluten, com diarrea, pèrdua de pes i deficiències de nutrients i vitamines.	Cal comprovar si el medicament és apte per a celíacs al prospecte i a l'etiqueta del medicament. En cas que no ho sigui, el metge recomanarà un medicament alternatiu.
Lactosa	<u>Intolerància a la lactosa</u>	Molèsties gastrointestinals derivades de la incapacitat de l'organisme de digerir la lactosa.	Cal llegir el prospecte per saber la quantitat de lactosa que conté el medicament. Habitualment és de menys de 2 gr (molt inferior a la d'un got de llet) i no produeix reaccions adverses, excepte en cas d'intolerància greu. Si és necessari, el metge recomanarà un medicament alternatiu.
	Al·lèrgia a les proteïnes de la llet de vaca	Reaccions d'inflor a la pell (urticària, dermatitis atòpica, etc.), inflor o irritació de l'esòfag (esofagitis) i molèsties gastrointestinals.	Cal comprovar al prospecte si el medicament conté llet de vaca. En cas que sigui així, el metge recomanarà altres vies d'administració o un medicament alternatiu.
Oli de cacauet	Al·lèrgia als cacauets	Erupcions a la pell i xoc anafilàctic (tipus de reacció al·lèrgica potencialment mortal).	Cal llegir el prospecte per saber si un medicament conté oli de cacauet o oli de soja. En cas que sigui així, el metge recomanarà un medicament alternatiu. Com el cacauet i la soja provenen de la mateixa família d'aliments, es recomana a les persones al·lèrgiques a la soja que no prenguin medicaments que continguin cacauet o derivats i vicerversa.
Oli de soja	Al·lèrgia a la soja	Urticària i picor a la boca o a la zona del voltant.	
Proteïnes derivades de l'ou (no són excipients, però poden quedar)	Al·lèrgia a les proteïnes de l'ou	Erupció a la pell, congestió nasal, vòmits i altres problemes digestius.	Cal evitar determinades vacunes, com ara la de la febre groga. La vacuna de la grip només la poden rebre les persones sense reaccions

com a residus en la fabricació de les vacunes)			al·lèrgiques greus prèvies.
Colorants i conservants	Sensibilitat	Alguns s'associen a dèficit d'atenció en infants i a sequedat ocular o glaucoma.	Cal buscar un medicament alternatiu.
Excipients que aporten hidrats de carboni	Dieta cetogènica (baixa en hidrats de carboni)	Afecta a la dieta cetogènica.	Cal comprovar al prospecte la quantitat d'hidrats de carboni que conté un medicament per tenir en compte l'aportació que suposa a la quantitat total diària permesa en aquest tipus de dieta.
Excipients d'origen animal	Determinades creences culturals o religioses (com ara, les persones veganes, musulmanes, o hindús)		De vegades no és possible identificar l'origen dels excipients al prospecte del medicament perquè els fabricants no estan obligats a fer-ho. En aquests casos, el metge pot recomanar un medicament equivalent.
Etanol (alcohol)	<ul style="list-style-type: none"> • Alcoholisme • Embaràs • Infants • Malalties del fetge • Epilèpsia 	<u>Síntomes d'intoxicació etílica</u>	Caldría buscar una medicament alternatiu sense etanol.

Més informació

Tinc intolerància a la lactosa. Puc prendre medicaments que en contenen? Canal Medicaments i farmàcia. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

Sóc celíac. Puc prendre medicaments que contenen gluten? Canal Medicaments i farmàcia. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

Al·lèrgies alimentàries. Canal Salut. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

Bibliografia

Aquest text està basat en:

Quan els excipients poden ser causa de problemes. Butlletí d'Informació Terapèutica. Vol. 28, núm. 8. 2017. ISSN 1579-9441. Servei Català de la Salut. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

Autoria

Grup de treball d'informació sobre medicaments dirigida a la ciutadania.